

Vergi Usul Kanunu Taslađı

Eleřtiri & Görüş & neri

Recep Bıyık
18 řubat 2016

VUK'nun Yeniden Yazılması

(64. Hükümet Programı)

VUK

***TEMEL
YAKLAŞIM***

Mükellef haklarında iyileşme

Vergi denetiminde adalet, eşitlik ve güven duygusunun sağlanması

Vergi idaresi uygulamalarında şeffaflık ve hesap verebilirliğin artırılması

Uyuşmazlıkların çözümününün kolaylaştırılması

Değerleme hükümlerinin mükellef lehine iyileştirilmesi

Vergiye uyum maliyetlerininin düşürülmesi

Genel Bilgi

	<i>Mevcut Vergi Usul Kanunu</i>	<i>Vergi Konseyi Taslađı</i>	<i>GİB Taslağı</i>
Madde sayısı	418 (45.000 kelime)	290 (31.000 kelime)	323 (38.000 kelime)
Dil	1961-2015 Türkçesi	2011 Türkçesi	2015 Türkçesi

Madde	417
Mükerrer madde (+)	15
Ek madde (+)	8
Geçici madde (+)	5
Kaldırılmış madde (-)	27
Toplam madde	418

Genel Görünüm

Mevcut görünüm

- *Kolay okunur metin*
- *İdare bakış açısı ve İdarenin ihtiyaçlarının giderilmesi*
- *Kaybedilen davaların çevrilmesi*
- *Tebliğ ve özalgelerde yer alan görüşlerin Kanun'a taşınması*

Eksiklik

- *Bilimsel bakış açısı*
- *Mükellef bakış açısı / Mükellef ihtayaçları*

Yorum ve İspat

Yorum

- *Mevcut maddenin mükellef lehine geliştirilmesi ihtiyacı.*
- *İhtiyaç giderilmiyor, sorun büyüyor.*
 - ✓ *Kavramlar uygun değil.*
 - ✓ *Vergiden kaçınma ve vergi planlaması yasaklanıyor olabilir.*
 - ✓ *Muamelelerin gerçek mahiyetinin gizlenmesi veya değiştirilmesi yoruma açık.*

İspat

- *İspat külfeti mükellefe*
- *Suçsuzluk karinesi / Suçluluk karinesi*
- *Olmayanın ispatı*

Yorum ve İspat

Yorum ve ispat

MADDE 5 - ...

(3) Vergi kanunları hükümlerinin dolanılması, olması gereken vergi yükümlülüğünün dışında kalınması veya vergi yükümlülüğünün lehe etki doğuracak şekilde planlanması gibi yöntemlerle vergiyi doğuran olay veya bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin gizlenmesi veya değiştirilmesine yönelik muamelenin vergi yükümlülüğüne yönelik etkisi dikkate alınmaz. Bu muamelenin hukuken geçerli olması, bir sicile tescil edilmesi ya da resmî şekle tabi olması bu sonucu değiştirmez.

...

(5) Vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti ile bu maddedeki diğer hükümlere uygun olarak yapılan bir tespit veya tarhiyatın iktisadi, ticari ve teknik icaplara uymadığının veya olayın özelliğine göre normal ve mutad olmadığını mükellef tarafından iddia olunması hâlinde ispat külfeti kendisine aittir.

...

Dolaylı Vergilerde Sorumluluk

Olumlu

- *Ayrı madde olumlu*
- *Uygun kavramların kullanılması olumlu*

Olumsuz

- *Kusura dayalı sorumluluk kabul edilebilir*
- *Sınırları Kanun'la çizilmeli*
- *Sorumluluktan kurtulmanın kuralları Kanun'da yer almalıdır*

Dolaylı Vergilerde Sorumluluk

Vergi kesenlerin sorumluluđu

*MADDE 11- Yaptıkları veya yapacakları **ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar**, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ... sorumludurlar.*

...

Dolaylı vergilerde sorumluluk

MADDE 15- (1) Mal teslimi ve hizmet ifası dolayısıyla işlem bedeli veya miktarı üzerinden hesaplanması gereken vergiyi beyan edip ödemek mecburiyeti bulunanların, bu yükümlülüğu yerine getirmemeleri hâlinde verginin ödenmesinden, alım ve satıma taraf olanlar, hizmetten yararlananlar ve aralarında doğrudan veya hısımlık nedeniyle ya da sermaye, organizasyon veya yönetimine katılmak veya menfaat sağlamak suretiyle dolaylı olarak ilişkide bulunduğu tespit olunanlar müteselsilen sorumludur. Aksine bir hüküm olmamak şartıyla bu fıkırada belirtilen müteselsil sorumluluk nihai tüketiciler için söz konusu değildir.

Mükellef Hakları

Bildirgeden Kanuna

- *Mükellef haklarının kanunla düzenlenmesi*

Hakki çığneme hakkı

«Genel ve özel haklar ile idari işlemler

***MADDE 124-** (1) Vergi kanunlarının uygulanmasıyla ilgili olarak, idare mevzuat ile kendisine verilen görevleri yerine getirirken yaptığı işlemlerin dava konusu edilmesi halinde, bu Kanunun 122 nci ve 123 üncü maddelerinde sayılan hakların ihlal edildiği gerekçesiyle, bu işlemlerin iptaline karar verilemez.»*

Vergiye Uyum

Düzenleme

- *Gelir İdaresi Başkanlığı, mükelleflerin vergiye uyum derecelerini belirlemeye, uyum derecelerini dikkate alarak vergi kanunlarında yer alan indirim, istisna, iade, mahsup ve benzeri işlemlerini ilgili mevzuatındaki düzenlemelerden farklı düzenlemeler yapmak suretiyle gerçekleştirmeye yetkilidir.*
- *Bakanlar Kurulu mükelleflerin uyum derecelerini dikkate alarak gelir ve kurumlar vergisi oranlarını yarım puan indirmeye ve indirilen vergi oranlarını kanuni oranına çıkarmaya yetkilidir.*

Kırk katır mı, kırk satır mı?

- *Birinci düzenleme sadece prosedürler ve dokümantasyonda uygulanabilir.*
- *Uyum derecesi dikkate alınarak istisna, muafiyet veya iade hakkı ortadan kaldırılamaz. (Vuk Madde 153/A)*
- *Vergi uyumunda dikkate alınan her aykırılığın zaten bir yaptırımı vardır. İkinci yaptırım, aynı suçta ikinci ceza anlamına gelir.*
- *Vergi indirimini adalet ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde uygulamak olanaklı olmayabilir.*

İkmalen Vergi Tarhı

Maddi delillere dayanılmadan vergi tarh edilebilir mi?

İkmalen vergi tarhı

MADDE 29 - İkmalen vergi tarhı, her ne şekilde olursa olsun vergi matrahının tamamen veya kısmen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak bir vergi tarh edildikten sonra bu vergiye müteallik olarak meydana çıkan ve defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan bir matrah veya matrah farkı üzerinden alınacak verginin tarh edilmesidir.

İkmalen vergi tarhı

MADDE 44- (1) İkmalen vergi tarhı, her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra bu vergiye ilişkin olarak meydana çıkan ve maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı esas alınmak suretiyle alınacak verginin tarh edilmesidir.

Re'sen Takdir tanımı

Maddi delillere dayanılmadan vergi tarh edilebilir mi?

Re'sen vergi tarhı

MADDE 30 - Re'sen vergi tarhı, vergi matrahının tamamen veya kısmen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkân bulunmayan hallerde, takdir komisyonları tarafından takdir edilen veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunmasıdır.

Re'sen vergi tarhı

MADDE 45- (1) Re'sen vergi tarhı, vergi matrahının tamamen veya kısmen maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkân bulunmayan hallerde, takdir komisyonları tarafından takdir edilen matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı esas alınmak suretiyle vergi tarh olunmasıdır.

Vergi İncelemeleri

Düzenleme

- *Re'sen tarhiyatlar komisyon tarafından*
- *Aynı yılın birden fazla incelenebilmesi*
- *İnceleme tutanağındaki tespitlere ilişkin itiraz ve görüşlerin tutanağına geçirilmesi*

Sorunlar

- *İncelemenin uzaması, komisyona erişimin olmaması*
- *Mükellef haklarına sınırlama*
- *İlgililerin itiraz ve mülahazalarının tutanağına geçirilmesi*

İnceleme Tutanakları

İnceleme tutanakları

*MADDE 141 - (1) İnceleme esnasında lüzum görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tespit ve tevsik olunabilir. İlgililerin **itiraz ve görüşleri varsa bunlar da tutanağa geçirilir**. Bu suretle düzenlenen tutanakların bir nüshasının mükellefe veya nezdinde inceleme yapılan kimseye bırakılması mecburidir.*

İnceleme tutanakları

*MADDE 105- (1) İnceleme esnasında gerek görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tespit ve tevsik olunabilir. İlgililerin **inceleme tutanağındaki tespitlere ilişkin** itiraz ve görüşleri varsa bunlar da tutanağa geçirilir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer örneğinin mükellefe veya nezdinde inceleme yapılan kimseye bırakılması mecburidir.*

Takdir Komisyonları

Düzenleme

- *VDK bünyesinde takdir komisyonu*
- *Emsal bedel takdirinin, takdir komisyonları yanında değerlendirme yapmaya yetkili kişi ve kuruluşlar tarafından yapılması*

Sorunlar

- *VDK bünyesinde takdir komisyonları süreci uzatabilir. Erişimin olmaması savunma hakkını zayıflatır.*
- *İmhaya gözetim benzeri yetkilerin başka kurum ve kuruluşlara da verilmemesi mevcut sorunların devamına yol açar.*
- *Takdir komisyonları matrah takdiriyle ilgili sorunlara çözüm yok.*

Değerleme - 1

Düzenleme

- *Enflasyon düzeltilmesi dışında taslakta yer alan değerlendirme düzenlemeleri:*
 - ✓ *Tebliğ açıklamalarının Kanun'a taşınması*
 - ✓ *Maliyete atılması konusunda seçimlik hakların kaldırılması*
 - ✓ *Şüpheli alacak karşılığında, karşılık ayırma dönemi.*

Sorun

- *Birinci konu gereksizdir.*
 - ✓ *Uygulama belli şekilde istikrar kazandı.*
- *İkinci konu tartışılabilir.*
 - ✓ *Vergiler amortisman yoluyla mı giderleştirilmelidir?*
- *Üçüncü konu anlamsızdır.*
 - ✓ *Verginin erken ödenmesinin sakıncası var mıdır?*
 - ✓ *Konu vergi planlamasına uygun mudur.*
 - ✓ *İhtiyaç başka yolla giderilemez mi?*
- *Bekleyen ihtiyaçlar giderilmiyor.*

Değerleme - 2

İhtiyaçlar

- *Mevcut Kanun'da yer alan değerlendirme hükümlerinin mükellef lehine değiştirilmesi*
 - ✓ *Garanti gider karşılıkları*
 - ✓ *Düşük kapasite ile çalışılan dönem maliyetlerinin giderleştirilmesi*
 - ✓ *Deneme üretimi giderlerinin seçimlik olarak maliyete atılması*
 - ✓ *Karşılık ayrılacak alacaklar, karşılık ayırma zamanı*
 - ✓ *Senetsiz alacak ve borçlarda reeskont*
 - ✓ *Emsal bedel tespiti*

Değerleme - 4

Düzenleme

Taşınmazlarda maliyet bedelinin artması

MADDE 219- ...

(2) Taşınmazlar kira ile tutulmuş ise kiracı tarafından yapılan birinci fıkradaki giderler bunların özel maliyet bedeli olarak ayrıca değerlendirilir. ...

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarından kiralananlar hariç olmak üzere, kiralanan arsa, arazi ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa göre yapı kullanma izni belgesi alınmamış binalar için yapılan harcamalar ikinci fıkra kapsamında değerlendirilmez.

Yorum

Özel maliyet bedeli olarak değerlendirilmeyen harcamalar ne olarak değerlendirilir?

- Doğrudan gider?
- İnşaat hizmeti
 - ✓ Emsal bedelle fatura
 - ✓ Alacak kaydı
 - ✓ Kira süresinde mahsup

Değerleme - 5

Özelge (07.08.2013/1213)

«Bu hüküm ve açıklamalar çerçevesinde;

- Şirketiniz ile arsa sahibi şahıslar arasında akdedilen sözleşmeye istinaden bina inşa edilmesi için yapılan harcamaların özel maliyet bedeli olarak dikkate alınması mümkün bulunmayıp, sözleşmeye göre yapılan tesislerin tamamlanıp cins tashihinin yapıldığı veya fiilen kullanılmaya başlandığı tarih itibarıyla, şirketinizce sözleşmeye konu arsa üzerine bina yapılarak söz konusu **şahıslara teslim** edildiğinin kabul edilmesi,

-Sözleşmeye istinaden arsa sahiplerine bina yapım hizmeti verilmek suretiyle inşa edilen bina için **yapılan harcamaların emsale uygun belirlenen bir kâr marjı ile arsa sahibi şahıslara fatura** edilerek bina yapım hizmeti karşılığı alacak olarak kayıtlara intikal ettirilmesi ve yapım hizmeti nedeniyle oluşan kazancın da kurum kazancına dahil edilerek vergilendirilmesi,

-Şirketiniz ile arsa sahipleri arasında yapılan sözleşme hükümleri dikkate alındığında, sözleşme süresinin sonuna kadar binanın kullanım hakkı şirketinize ait olduğundan şirketiniz tarafından **fatura edilen ve alacak olarak kayıtlara intikal ettirilen tutarın, binanın kullanılmaya başlandığı tarihi müteakip kalan kira süresine bölünmek suretiyle hesaplanan kısmının ilgili yıllar itibarıyla alacak tutarından düşülerek** safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi uyarınca ilgili yıllar itibarıyla **kira gideri** olarak dikkate alınması,

-Şirketinizce ilgili yıllar itibarıyla **kira gideri olarak dikkate alınan tutarların arsa sahibi şahıslara hesaben yapılan kira ödemesi** olarak kabul edilmek suretiyle bu tutarlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre gelir vergisi kesintisi yapılması; arsa sahibinin kurumlar vergisi mükellefi veya gerçek usulde gelir vergisi mükellefi olması halinde ise elde edilen kira gelirleri ilgili dönem kurumlar vergisi veya gelir vergisi beyannamesi ile beyan edileceğinden vergi kesintisi yapılmaması,

- Gelir Vergisi Kanununun 72 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, mülk sahibinin şirketinize olan borcundan yıllar itibarıyla mahsup edilen tutarlar tahsil hükmünde olduğundan, anılan Kanunun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1/c) bendinde yer alan haddin (2013 yılı için 26.000 TL) aşılması halinde, **gerçek kişiler tarafından elde edilen ve kesinti yoluyla vergilendirilmiş olan söz konusu kira gelirlerinin beyan edilmesi**

gerekmektedir.»

Değerleme - 6

Değerlendirme

- İnşaat hizmeti gerçekçi değil.
- Emsal bedel tespiti sanal
- Taşınmazın kısa sürede amortismanı söz konusu değil

Arsa maliyeti	100
İnşaat maliyeti	400
Bina maliyeti	500
Kira süresi	4 yıl

	Özel maliyet bedeli		İnşaat hizmeti		Bina kiralama	
	Kiralayan (Gider)	Kiracı (Gelir)	Kiralayan (Gider)	Kiracı (Gelir)	Kiralayan (Gider)	Kiracı (Gelir)
1. yıl	100	0	100	100	100	0
2. yıl	100	0	100	100	100	0
3. yıl	100	0	100	100	100	0
4. yıl	100	400	100	100	100	400
	400	400	400	400	400	400

1- İnşaatı kiralayan yaptırdığında, inşaat şirketi kazancı vergileniyor.

2- İnşaat hizmetinde, inşaatçıdan kaynaklanan kazancı kiralayan elde ediyor.

3- Binayı arsa sahibinin yaptırıp kiralaması durumunda, inşaatçı kazancı beyan ediyor.

Amortisman

Olumlu

- *Belirlenen faydalı ömürden kısa olmamak üzere amortisman süresinin serbestçe belirlenebilmesi*

İhtiyaçlar

- *Amortisman listesinde olmayan kıymetler için düzenleme (5 yıl olabilir).*
- *Fevkalade amortismanda sürecin kısaltılması (2-3 yıl).*
- *Taşınmazlar için azalan bakiyeler usulünün devamı.*

Uzlaşma - 1

Düzenleme

(5) Uzlaşmada vergi aslında indirim ancak;

a) Uzlaşmaya konu vergide bu Kanunun 82 nci maddesindeki vergi hatası bulunması,

b) Uzlaşmaya konu olayla ilgili aksi yönde istikrar kazanmış yargı kararları bulunması,

c) Bu Kanunun 292 nci maddesinde yazılı yanılma halinin bulunması,

ç) Bu Kanunun 298 inci maddesinde yer alan mütalaada, önerilen tarhiyata ilişkin olarak maddede belirtilen aykırılıklar bulunduğu bildirilmesi

hallerinde yapılabilir.

Yaygın durum ne?

- Vergi hatası yok
- Yanılma yok
- İstikrar kazanmış yargı kararı yok
- Konu tartışmalı

Uzlaşma - 2

Uzlaşma komisyonuna görüş bildirilmesi

*MADDE 298- (1) Uzlaşma görüşmelerinde, uzlaşma komisyonu, tarhiyatın dayanağı olan vergi inceleme raporunda tarhiyatla ilgili hukuki değerlendirmelerin **vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülerlere aykırı olduğu kanaatine varırsa**, söz konusu raporu yeniden değerlendirmek üzere gerekçesiyle birlikte bu Kanunun 104 üncü maddesine göre kurulan merkezi rapor değerlendirme komisyonuna gönderir. Merkezi rapor değerlendirme komisyonu, konu hakkındaki mütalaasını otuz iş günü içerisinde ilgili komisyona bildirir.*

Uzlaşma - 3

Sorunlar

- *Mevcut sorunlar*
 - ✓ *Vergi aslına bağılı olmayan cezaların kapsama alınması*
 - ✓ *Vergi ve cezanın kesinleşmesinde devreden KDV ve zarar konusu*
 - ✓ *Dava açma süresinin durup durmaması*
 - ✓ *Yetki sınırları*

Vergi Ziyatı Cezası

Düzenleme

- *Re'sen vergi tarihinde ceza verginin iki katı*

Sorun

- *Cezanın ağırlığı, cezayı gerektiren fiilin niteliğine göre değil tarhiyatın türüne göre.*
- *Suç ve ceza orantılı değil.*
- *Ceza tutarı hak arama hürriyetini engelleyecek ağırlıkta.*
- *Ceza, fiil işlendiği sırada belirsiz.*
- *Uzlaşma ve ceza düzenlemeleri birlikte değerlendirildiğinde, hak arama hürriyetinin ciddi anlamda kısıtlanabileceği düşünülmektedir.*

Diğer Konular - 1

Konu	Sorun
Vergi mahremiyeti (Madde 9-3/ç)	<i>Yetki: Sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenledikleri veya kullandıkları vergi inceleme raporuyla tespit olunanları açıklama yetkisi alınıyor</i>
Elektronik tebligat (Madde 69-2)	<i>Mevcut sorunlar çözülüyor (İnternete ulaşım, İdare'den, şebekeden, vb. kaynaklanan erişim imkanları, ...)</i>
İhtirazi kayıtla beyanda faiz uygulaması	<i>Faiz ancak, mahkeme kararıyla alınabiliyor. İade edilecek tutarın belli bir faizle ödenmesi düzenlenebilir.</i>
Elektronik ortamda iş yeri	<i>Sınırsız tanım yapılıyor.</i>

Diğer Konular - 2

<i>Konu</i>	<i>Sorun</i>
<i>Defterler</i>	<i>Mevcut düzenlemeler korunuyor Kayıt zamanında değişiklik yok Serbest meslek kazanç defterine işlemlerin günü gününe kaydedilmesi hükmü devam</i>
<i>Belge düzeni</i>	<i>Belge düzeninin ihtiyacı karşılayamaması sorunu devam</i>
<i>Yenileme fonu</i>	<i>Üç yıllık sürenin netleştirilmiyor</i>
<i>Azalan bakiyeler yöntemi</i>	<i>Binalar ve binek otomobiller için sınırlama getiriliyor</i>
<i>Usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları</i>	<i>Mükellef gruplarına göre usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları farklılaştırılıyor. Aynı fiil farklı cezalandırılarak vergide adalet ve eşitlik ilkesine aykırı düzenleme yapılmak isteniyor.</i>

VUK'nun Yeniden Yazılması

(64. Hükümet Programı)

VUK

***TEMEL
YAKLAŞIM***

Mükellef haklarında iyileşme

Vergi denetiminde adalet, eşitlik ve güven duygusunun sağlanması

Vergi idaresi uygulamalarında şeffaflık ve hesap verebilirliğin artırılması

Uyuşmazlıkların çözümününün kolaylaştırılması

Değerleme hükümlerinin mükellef lehine iyileştirilmesi

Vergiye uyum maliyetlerininin düşürülmesi

Teşekkürler